

Uppdrag från socialdepartementet

Evidensbaserade metoder för att förebygga och minska gängkriminalitet

Knut.sundell@gmail.com

Ingen insats fungerar för allt och alla

Vilken **MÅLGRUPP** **P**

Vilken **INSATS** **I**

JÄMFÖRT med vad **C**

För vilket **UTFALL** **O**

Avgränsningar

Inkluderas:

- Barn, ungdom och unga vuxna
- Psykosociala insatser mot gängrelaterad kriminalitet (universella, selekterade, indikerade)
- Ingen eller annan insats
- Attityder till gäng, kriminalitet
- Studier från Europa, Nordamerika, Australien och Nya Zeeland
- Kontrollerade utvärderingar

Exkluderas

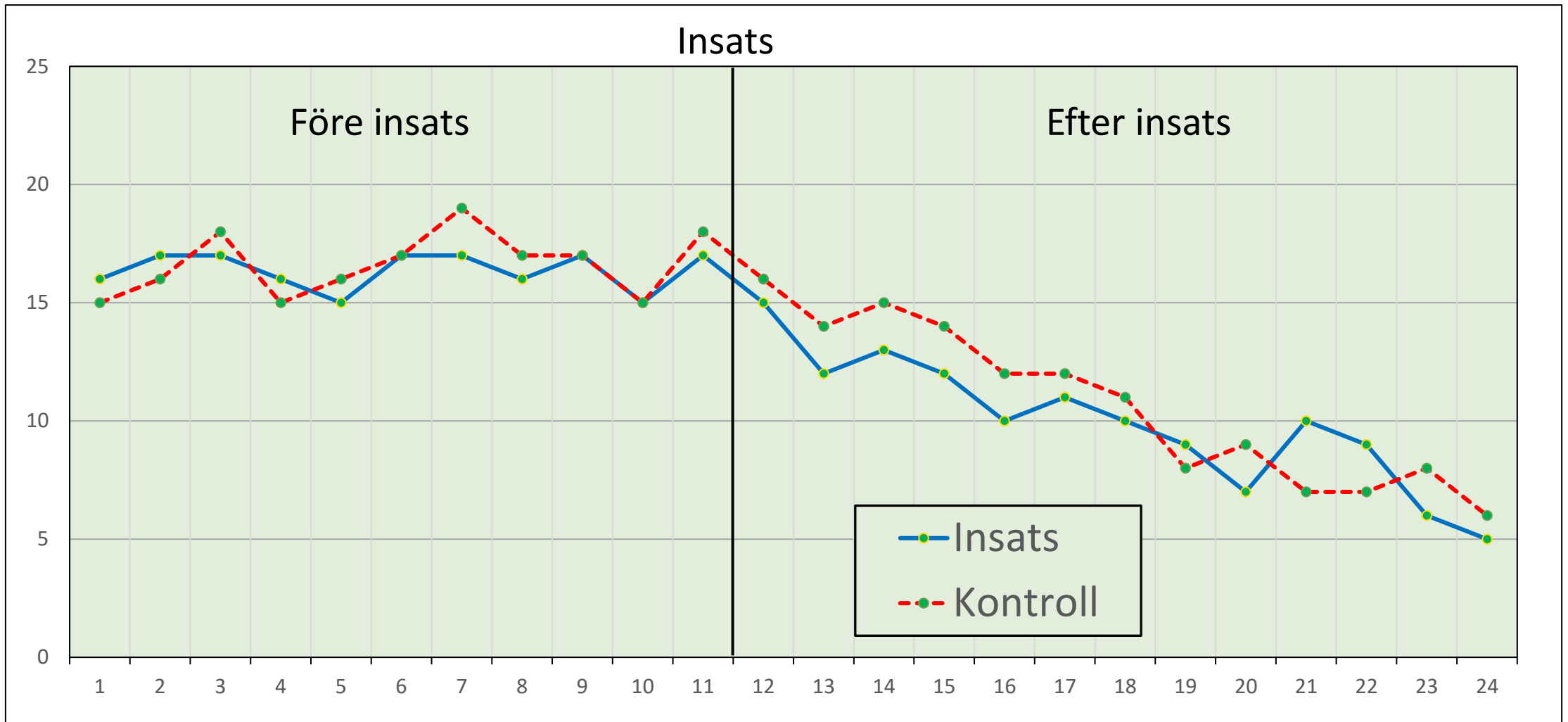
- MC-relaterad kriminalitet (maffia, klaner, "fotbolls-firmor", våldsbejakande extremism)
- Polisinsatser som inte kompletteras med psykosociala insatser
- Situationell prevention (kameraövervakning, säkerhetsdörrar etc.)

Utmaning

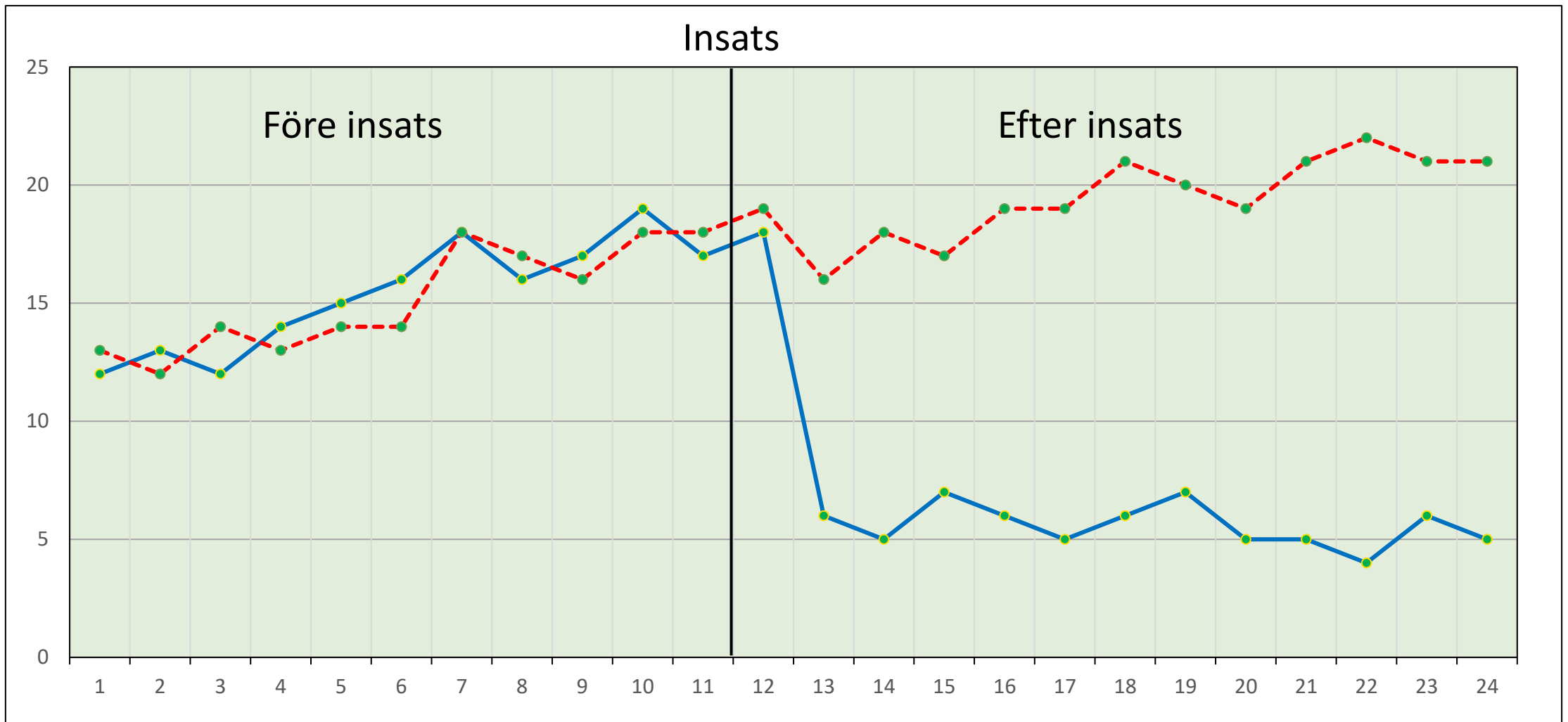

Gängkriminella vill inte medverka i forskning

Avbruten tidserie med kontrollgrupp

Avbruten tidsserie (exempel)

Litteratursökning

- Strukturerad litteratursökning i sju internationella databaser
- Endast fackgranskade artiklar (peer-review)
- 18 477 referenser
- Sökt på namngivna gänginsatser och gäng-relaterade utfallsmått (ffa bärande av vapen)

Underlag

42 studier:

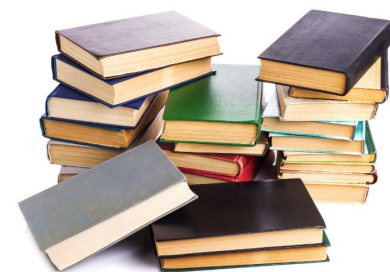
39 från USA

2 från Kanada

1 från Skottland

0 från Sverige

Oklar överförbarhet / relevans

Indikerade metodear (gängkriminella)

Fokuserad avskräckning (eng. focused deterrence)

Kännetecken (Kennedy 2006)

1. Fokus på ett specifikt kriminellt problem
2. Underrättelseverksamhet som riktar sig mot vissa personer
3. Samverkan mellan polis, socialtjänst, kriminalvård, socialtjänst)
4. Informera målgruppen om konsekvenserna som kommer att leda till omedelbar påföljd och vad de kan göra om de vill undvika det
5. Stöd från socialtjänst och andra myndigheter för att lämna kriminalitet.

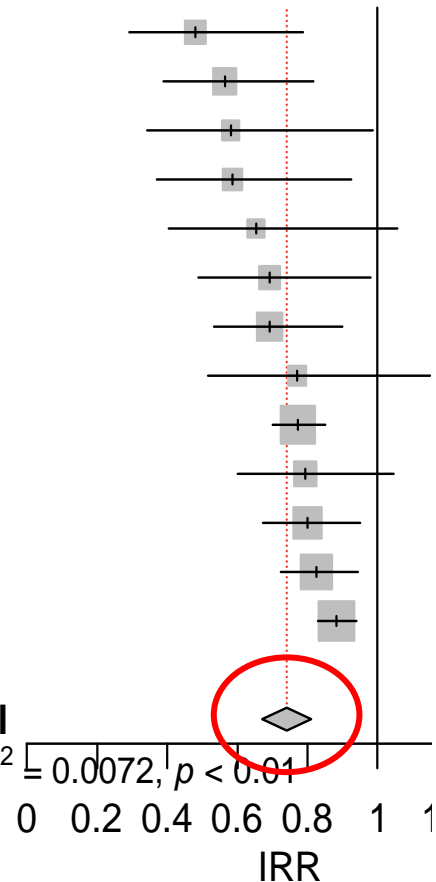
Det här är inte *scared*
Straight

Fokuserad avskräckning

Study

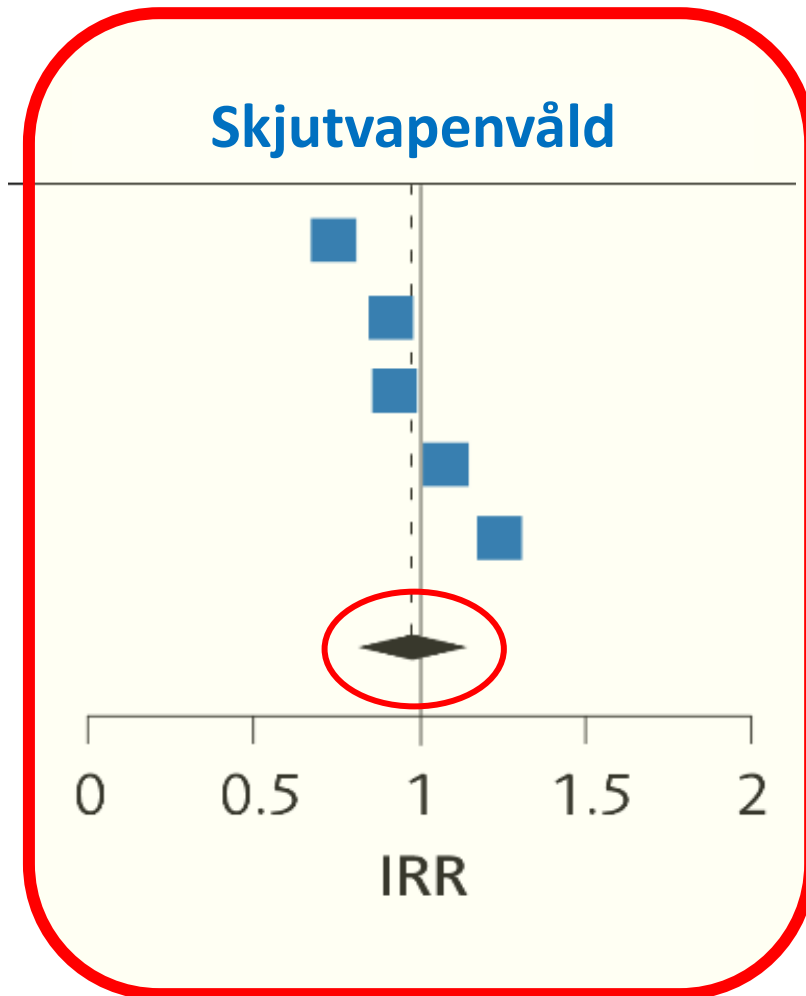
Corsaro 2010
Braga 2008 B
Braga 2008 A
Engel 2016
Clarke-Moorman 2018
Braga 2013
Kochel 2021
Papachristos 2015
Roman 2019
Sierra-Alevaro 2015
Braga 2019
Corsaro 2015
Papachristos 2007

Incidence Rate

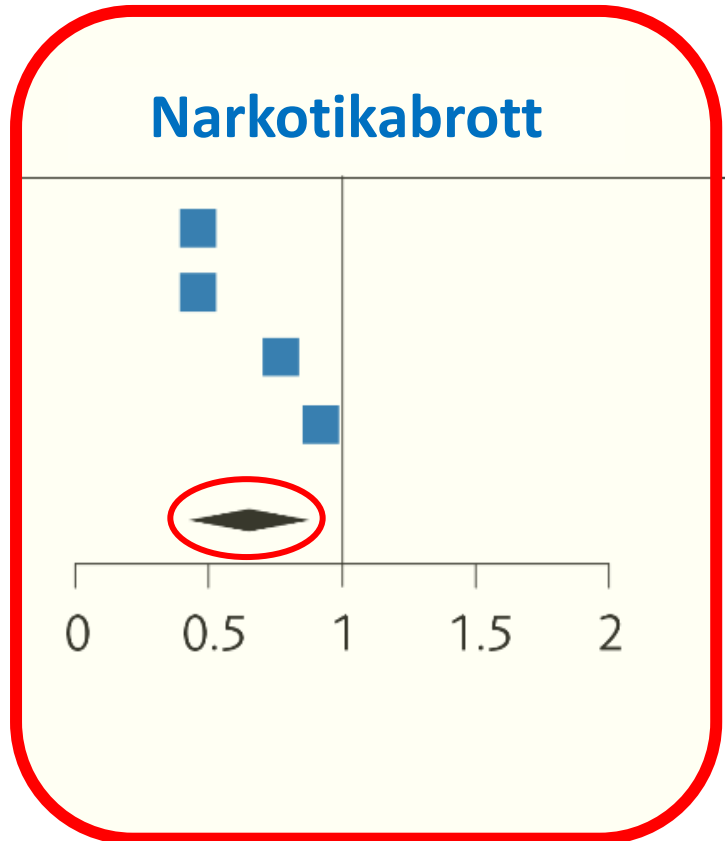
- Gängkriminella
- Skjutvapenvåld minskar med 26 procent
- Efter 50 månader
- Trovärdigt resultat
- Obs – olika namn på insatser men samma innehåll

Drug Market intervention – FD för öppna drogmarknader

- Påverkade inte skjutvapenvåld
- Efter 18 månader
- När ledande personer försvinner uppstår en kamp om vem som ska överta “tomrummet” – vilket kräver våld

Drug Market intervention – narkotikabrott

- Minskar narkotikabrottslighet med 35 procent
- Efter 18 månader
- Annan forskning talar för att droghandeln INTE flyttar till nya områden

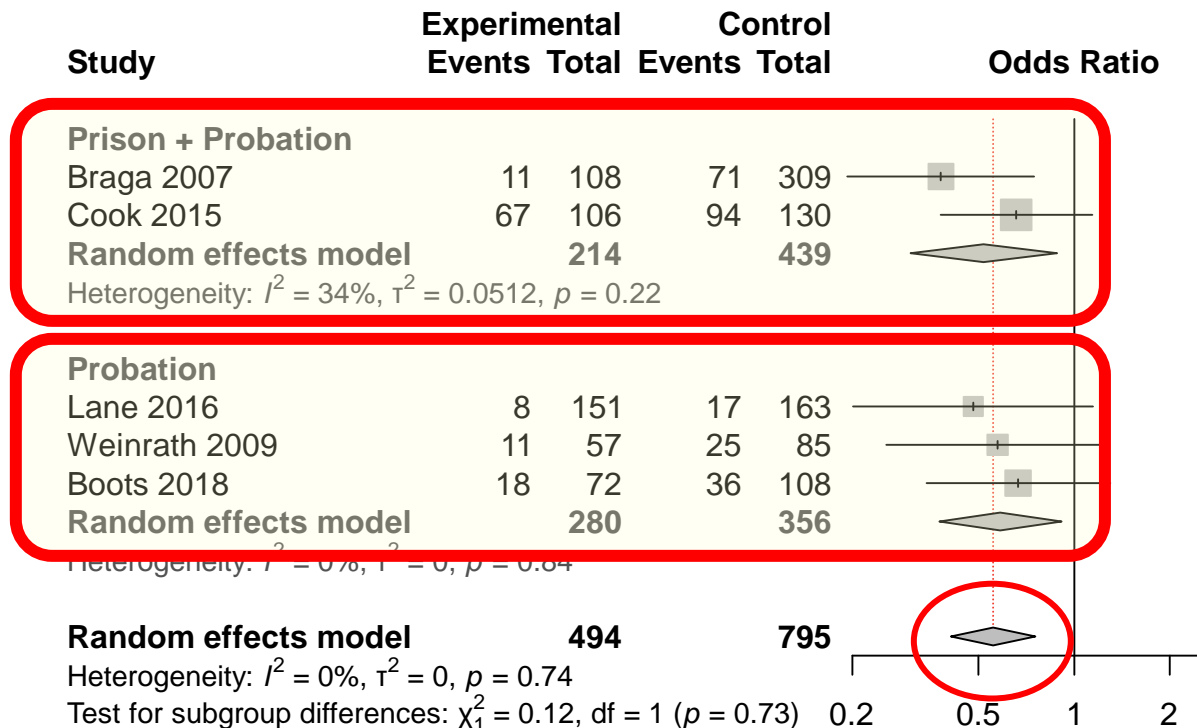
Medling (skjutvapenvåld)

Fem studier

- 2 positiv effekt
- 1 Ingen effekt
- 2 negativ effekt

- Gängkriminella
- Bristande / motsägelsefull statistisk information
- **Går inte att bedöma effekten**

Kriminalvård – insatser under frivård eller anstalt OCH frivård

- Gängkriminella
- Psykosocialt stöd (t ex bostad, utbildning, substansbruk-behandling)
- Minskar kriminalitet med 44 procent
- Efter 12 månader

Universell prevention (alla)

Tre olika insatser för mellanstadieelever (N = 8 808):

- Kan förebygga gängmedlemskap (inkl. bärande av skjutvapen) efter 1-6 år
- 24-39% lägre risk

Communities that care förekommer i Sverige och *GREAT* och *REAL* liknar vissa *ANDTS*-insatser i Sverige

Selektiv prevention (riskgrupp)

Två olika familjebaserade insatser för antisociala ungdomar (N = 264):

- Kort uppföljning, 6 mån
- Inga säkerställda effekter

Används i liten skala i Sverige
(*Funktionell familjeterapi* och *Brief strategic family therapy*)

SAMMANFATTNING

Säkerställda effekter

- + Skolbaserade insatser kan förebygga gäng-medlemskap (32%)
- + Fokuserad avskräckning minskar skjutvapenvåld (26%)
- + Insatser mot öppna drog-marknader kan minska narkotikabrott (35%)
- + Psykosociala insatser under kriminalvårdens frivård kan minska återfall i kriminalitet (44%)

Går ej att bedöma effekten av

- ? Familjebaserad behandling av antisociala ungdomar och gängmedlemskap
- ? Insatser mot öppna drogmarknader och skjutvapenvåld
- ? Medling mellan gäng och skjutvapenvåld

39 av 42 studier kommer från USA – fungerar de i Sverige?

Det finns skillnader jämf USA

- Juridik (straffmyndig vid 7 år)
- Högre
- Polis (
- Krimin
- Sociala
- Skola
- Mindre problem med sekretess

Skillnader är inget bevis

- Individual placement and support (Pine et al, 2020)
- prevent child
ors (Leijten et

Det enda sättet att veta säkert är
genom svenska utvärderingar

En systematisk översikt med breddat fokus pågår
på Institutet för framtidsstudier
(Amir Rostami)

Knut.sundell@gmail.com